

Natuur agenda

Landgoed Heuven

IVN-afdeling Oost-Veluwezooom houdt een 2,5 uur durende wandeling onder begeleiding van natuurgidsen over landgoed Heuven in Nationaal Park Veluwezoom. Het landgoed kent een rijke geschiedenis. Nog steeds zijn de kenmerken van het oude landgoed terug te vinden: akkerlanden en weiden, boomgroepen, holle wegen, een sfeervol parkbos en een sterrenbos. De gidsen vertellen over verleden en heden van het landgoed en besteden aandacht aan de bijzondere natuur. Aanmelding is niet nodig. De wandeling is gratis, maar een vrijwillige bijdrage wordt op prijs gesteld.

► Start: maandag 9.30 uur bij parkeerplaats van bezoekerscentrum Natuurmonumenten; Schietbergseweg 5A, Rheden. Informatie: 0313-422555 en www.ivnoostveluwezoom.nl.

Excursie eetbare planten

Met natuurgidsen van IVN-afdeling Maas en Waal op zoek naar eetbare planten uit de natuur. Wat te denken van munthee, limonade van vlierbloesem, een salade van paardenbloemblad met meizoeantjes of heerlijke lijsterbessenazijn? Het prachtige, bloemrijke natuurgebied de Leeuwse Waard biedt hiervoor alle ingrediënten. De nevengeulen en de natuurlijke beheerders van het gebied, de konikpaarden, zullen de twee uur durende wandeling nog spannender maken.

► Start: zondag 14.00 uur bij de ingang van de Leeuwse Waard, hoek Teststraat/Dijk in Boven-Leeuwen. Informatie: 0487-592703 of www.ivn.nl/maasenvaal.

Galgenberg

IVN-afdeling Montferland houdt een wandeling over de naar de wipgalg vernoemde Galgenberg, een van de vele 'bergen' van Montferland. Op de 62 meter hoge berg leven vleermuizen en steenuilen. Maar ook de zandhagedis voelt zich er thuis.

► Start: maandag 19.30 uur vanaf de parkeerplaats bij het Tolhuis, 's-Heerenbergseweg 42 in Zeddam. Informatie: 0315-843434 en www.ivn.nl/montferland.

Speulderbos

Het Speulder- en Sprielderbos, beroemd om de vele sagen en legendes en de prachtige dansende bomen, is deze zomer toneel voor een nieuwe excursie. Onderweg vertelt de gids van Staatsbosbeheer over verloren reuzen, witte wieven en duivelse monniken. En een ontmoeting met schemerdiertjes zoals wild zwijn en bosuil is niet uitgesloten.

► Start: zaterdag 11 augustus 20.00 uur bij restaurant Het Boshuis aan de Sprielderweg 205 in Ermelo. Kosten: 10 euro. Informatie en aanmelden: 0341-252996.

Vijg foto Gerrit Jansen

De Oude Moestuin

Geldersch Landschap en Geldersche Kas-teelen stelt de Oude Moestuin in Brakel open voor publiek. Tevens is er een excursie over het landgoed. In de meer dan tweehonderd jaar oude Moestuin van het landgoed in de Bommelerwaard groeien meer dan tweeduizend verschillende plantensoorten, waaronder kruiden, wilde inheemse planten en veel kuipplanten. Tevens verkoop van zaden van diverse planten uit de tuin.

► Start: zondag 5 augustus van 13.00, tot 17.00 uur; achter Huis Brakel aan de Dwarssteeg 1 in Brakel. Toegang moestuin gratis. Kosten voor de excursie: 4,50 euro; kinderen 4 t/m 12 jaar 2,50 euro; donateurs gratis op vertoon van jaarkaart. Informatie: 0418-672546 en www.mooigelderland.nl.

MONITORING Zaterdag en zondag landelijke tuinvlindertelling

Kijk met argusogen

Alweer een slecht vlinderjaar. Een natte, warme winter werd afgesloten door een extreem koude periode. Dat heeft invloed, maar er is meer aan de hand.

Dat het niet goed gaat met onze dagvlinders is bekend. Ook dit voorjaar was de spoeling dun en daar is tot nu toe, ondanks de recente zomerdagen, nog maar weinig verandering in gekomen. Een dip in juni is normaal. In deze periode bevinden veel dagvlinders zich in het ei-, rups- of popstadium. Algemene soorten vliegen niet meer, maar het wachten is dan op de nieuwe generaties. De soorten zijn er wel, maar het aantal individuen is bijzonder laag. Ook uit vlinderlanden bij uitstek, zoals Spanje, Italië, Frankrijk, Hongarije en Bulgarije, komen alarmende berichten. Het weer was tot voor kort niet ideaal. Tijdens de winter zagen we plaatselijk binnenvlinders anderhalve maand een temperatuurverschil van veertig graden, maar dat kan niet de enige oorzaak zijn.

Het is waarschijnlijker dat de mens het milieu voor vlinders steeds onvriendelijker maakt. Bio-toepassing van de effecten van bestrijdingsmiddelen niet alleen in de landbouw, maar ook in de particuliere tuin zijn dodelijk. Tuincentra verkopen allerlei middelen tegen bladluizen en witte vlieg waarin neonicotinoiden zitten. Gebruik die niet, want er zijn vlinder-vriendelijke alternatieven zoals Ecostyle. Kunnen we het kij tieren? Waarschijnlijk gedeeltelijk wel, maar dan moeten we het ook willen. De Vlinderstichting wil weten hoe het komt dat we zo weinig vlinders zien. De vlinderstand in het Landelijk Meetnet Vlinders wordt

Keizersmantels foto Gerrit Jansen

de laatste jaren op de voet gevolgd. Monitoring is niet alleen voor de dagvlinders belangrijk, maar ook voor nachtvlinders en libellen. Ja, voor welke planten- en diersoort eigenlijk niet? Voor dat tellen zijn veel vrijwilligers nodig. Tijdens de landelijke tuinvlindertelling zaterdag en zondag kan men de vlinders in eigen tuin in kaart brengen. Een leuke en beslist geen moeilijke klus. Je hoeft geen deskundige te zijn. Op internet (zie verwijzing) is een zoekkaart van de meest algemene dagvlinders te downloaden. Niet alleen de afbeeldingen zijn duidelijk; ook de belangrijkste kenmerken en de vliegperiode worden

aangegeven.

In een gemiddelde tuin leven vijf tot tien soorten dagvlinders. Nou ja, ze brengen er een deel van hun leven door. Er zijn nogal wat zwerfers, zoals de citroenvlinder en de koninginpage: die doen wel eens een tuin aan voor bloembezoek, maar rupsen van deze pas-santen zul je in de doorsnee tuin

niet gauw vinden. De meest algemene tuinvlinders zijn: klein koolwitje, klein geaderd witje, kleine vos, atalanta en dagpauwoog. De tuin met minder cultivars en meer wilde bloemen waarin hier en daar ook plaats is voor een plukje brandnetel, wat akkerdistels en enige bosschage zal ook plaats bieden aan gehakkeld aurelia, landkaartje en boomblauwtje. De onderkant van de vleugels is bij het boomblauwtje glanzend, zilverachtig, blauwgrijs met zwarte spatjes. De soort vliegt in twee generaties in april en september. De eitjes worden vaak op klimop afgezet. In deze tijd kunnen we nog een blauwtje in de tuin zien, namelijk het icarusblauwtje. Maar dan moeten er wel bloemrijke bermen met vlinderbloemigen zoals rolklaver in de buurt zijn. Karakteristiek aan dit blauwtje zijn de zwarte stippen met witte rand en de oranje vlekken.

In onze tuin, die aan de dijk grenst, vliegen verschillende zandoggen. Het hooibeestje en het bont zandogje zijn er elk jaar, maar de argusvlinder is nieuw. De naam van dit zandogje slaat op de grote, geringde oogvlekken op de vleugels. De wetenschappelijke naam, *Lasiommata* betekent met grote ogen: argusogen. Het gaat niet goed met deze graslandvlinder, die vroeger, vooral in onbemeste graslanden, vooral door het territoriale gedrag en het rusten op kale grond niet te missen was. De rupsen leven op verschillende gras-soorten en groeien hard. Het is niet overal kommer en kwel. Zo vliegt de grote parelmoervlinder dit jaar weer in Zuid-Limburg; de enige plek in ons land buiten de Veluwe en de Wadden-eilanden. De zilveren maan is voor het tweede jaar op rij waargenomen in de Gelderse Vallei en ook zijn de eerste keizersmantels bij ons weer gezien. Normaal gesproken moeten we op vakantie naar het zuiden om een keizersmantel te ontmoeten. Maar met het jaar lijkt

Voor tips of waarnemingen:

G.Jansen ☐ Paddepoel 1, 6687 LN Angeren ☎ 026-3253514

☉ gjansen@globalxs.nl ☉ www.natuurworkshops.nl

tip

De paardentram in Sint Anthonis.

foto Ed van Alem

Paardentram Sint Anthonis

Woensdag 1 augustus en woensdag 8 augustus is het nog mogelijk een ritje te maken met de paardentram in Sint Anthonis. Paardenbenen brengen de inzittenden door o.a. de Staatsbossen

en langs Sint Tunnisse dreven. Verzamelen vanaf 13.30 uur op de Noordkant 27. Kosten: € 7,50, voor kinderen van 5 tot 12 jaar € 4,00. Reserveren noodzakelijk. Info: 0485 - 383849.

zomeragenda

DINSDAG
31 JULI

AALTEN

► Maisdoolhof dagelijks geopend ☎ 08:00-20:00 Speelboerderij De Neeth Neethweg 6 ☎ 0543-451966 ☎

ARNHEM

► Reuma Patiënten Vereniging Arnhem Inloopavond mmv ervaringsdeskundigen ☎ 19:00-21:00 De Bloemenburcht Haya van Someren Downerstraat 1 ☎ 06-22340942 www.reuma-arnhem.nl
► Rondleiding in de kruidentuin met aandacht voor planten en hun legenden ☎ 19:00 Nederlands Openluchtmuseum Schelmseweg 89 ☎ 026-3576111 ☎ 17,40
► Schaatsen op kunstijsbaan in hartje zomer (dagelijks) ☎ 10:00-21:00 Nederlands Watermuseum Zijpeaalseweg 26-28 ☎ 026-4452548 www.watermuseum.nl ☎ 2 - 4
► Stadswandeling excursie o/v Gilde Info: www.wandeleninarnhem.nl ☎ 14:00 Bezoekerscentrum Sonsbeek Zijpeaalseweg 24 ☎ 026-4450660 ☎ 2 - 3,50

BREDEVOORT

► Zomerrondleiding wandeling door de

historische vestingstad o/v gids Een uur van te voren aanmelden bij VVV, 0543-452380 ☎ 14:00 VVV kantoor Markt 8 ☎ 50

► Op zoek naar het zwaard speurtocht voor kinderen groep 6 t/m 8 Route af te halen di t/m za (juli en aug)
☎ 10:30-13:30 VVV kantoor Markt 8 ☎ 0543-452380

DIJREN

► Open kampioenschap schaken ☎ 13:00 Sporthal Theothorne Ericaplein 3 ☎ 0313-419124

DOETINCHEM

► Teun van de Steeg lunchconcert, 9e symfonie van A. Dvorak op orgel ☎ 12:15 Catharinakerk Simonsplein

EDE

► Wildkanseltocht excursie o/v de boswachter Reserveren noodzakelijk: 0318-614444 ☎ 18:45-21:00 Natuurcentrum Veluwe Groot Ginkelseweg 2a ☎ 0318-610439 www.natuurcentrumveluwe.nl ☎ 4,50 - 6

GRAVE

► Stadswandeling o/v VVV gids Aanmel-

den: 0486-475300 ☎ 13:30 VVV Rogstraat 28 www.vvvgrave.nl ☎ 2,50 - 5

HELSUM

► Langs de Veluwezoom fietstocht (40 km) en aansluitend diner (di t/m za). Aanmelden: 0317-313464. Ook Zes Dorpen fietstocht (30 km) mogelijk. ☎ 11:30 Zaal Rehoboth Koninginnelaan 25 ☎ 19,50

► Wandelarrangement Veluwezoom wandelroute Heelsum & Doorwerth (12 km) Ook Hist. Wandelarrangement (11km) over wildviaduct (dagelijks). Opgave: 0317-317124 ☎ 10:00 Lunchroom Mamajona Utrechtseweg 78 ☎ 7,50

HENGELO

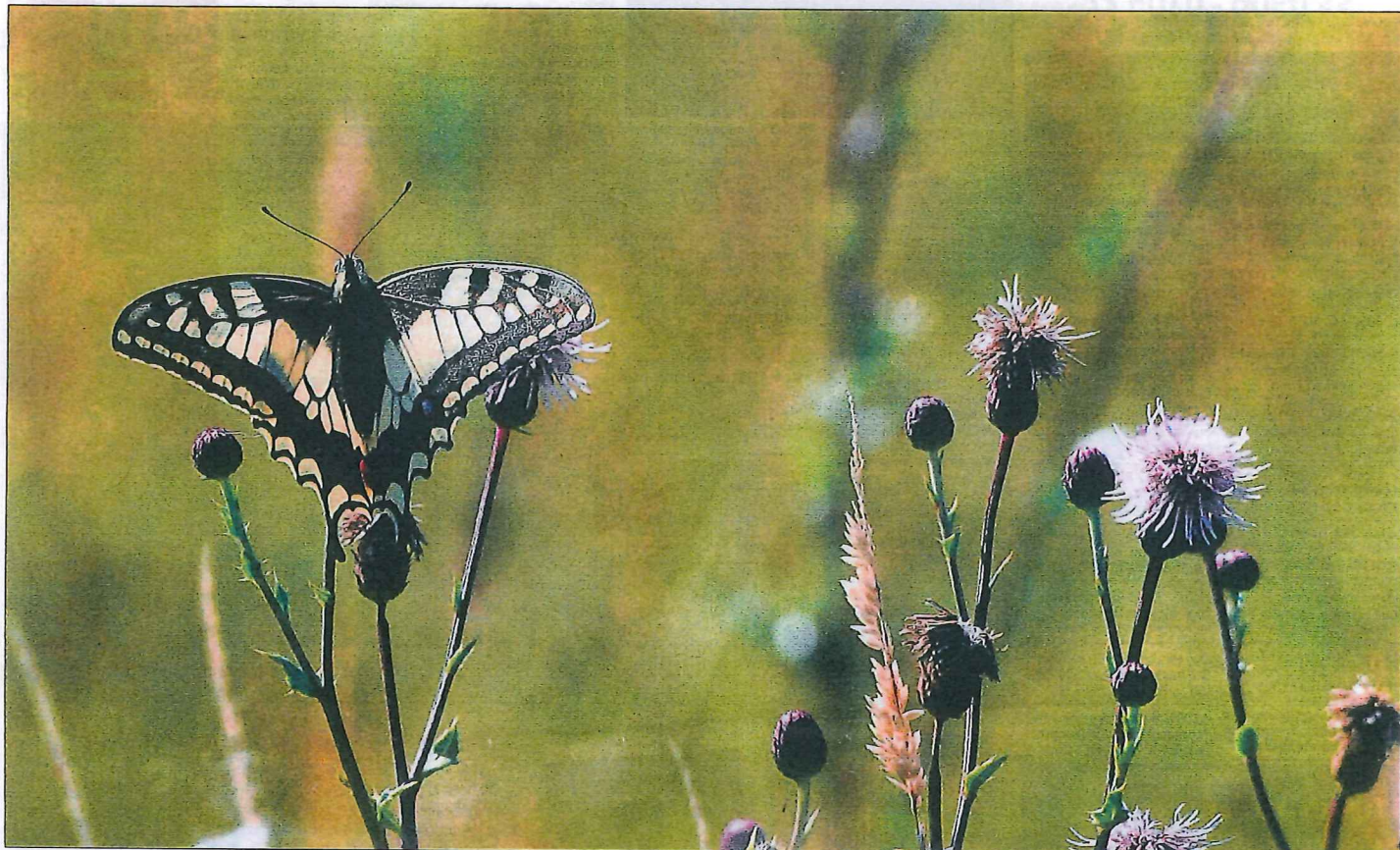
► Koen Kampioen fietstocht tocht (12 km) langs diverse Koen locaties ☎ 10:00-18:00 TOP Hengelo Bleekstraat/ Veemarktstraat

HUISSEN

► Open atelier Cor Melchers ☎ 12:00-18:00 Atelier Cor Melchers Zandkamp 2

► Huissense Dag braderie, kinderactiviteiten, live muziek etc. Programma: www.huissensedag.nl ☎ 10:00-00:45 Raadhuisplein

naar vlinders komend weekeinde

De koninginpage zien we weer regelmatig op dijkhellingen en in moestuinen.

foto Wilbert Koch

de kans op een ontmoeting in eigen land groter te worden. De keizersmantel is tot nu toe in Nederland geen standvlinder, maar een zeldzame trekvlinder uit het zuiden. Rond ons huisje in de Morvan in Frankrijk is deze grote parelmoervlinder een algemene verschijning. Ik telde er op koningin-kruis eens tweeëntwintig. De

keizersmantel ontleent de naam aan het kleurenpatroon van paarse, zilverachtige en groene banen op de onderzijde van de achtervleugels. In tegenstelling tot andere parelmoervlinders ontbreken de voor deze groep karakteristieke witte parelmoervlekken. Vooral de mannetjes vallen op door de roodbruine kleur aan de bovenzijde

met op de voorvleugels drie duidelijke zwarte strepen. De vrouwtjes zijn meer bruinachtig. De schoonheid zou een aanwinst voor ons zijn, daarom gaat de Vlinderstichting onderzoek doen naar criteria voor voortplanting voor deze soort. Zeker is dat er hoge bomen en viooltjes in de biotoop moeten zijn. Maar dat zijn niet de

enige voorwaarden. Maar laten we ons niet rijk rekenen met nieuwe soorten. We moeten ons vooral druk maken over de achteruitgang van de gewone vlinders. Laten we komend weekeinde met argusogen naar de tuinvlinders kijken. Doe het niet met wantrouwen, maar met plezier. Lees de instructie en tel nauwkeu-

rig. En als we willen dat de komende tijd veel rupsen verpoppen en daarna veel vlinders uit de pophuid kruipen, moeten we niet te snel naar de gifspuit grijpen. De meeste planten ondervinden weinig hinder van de rupsenvraat. En vergeet niet dat elke dode rups een vlinder minder is.

➔ www.vlindermee.nl

Meer tips op: geniet.dg.nl

► **Huisen 700 jaar stad** expositie met demonstraties nostalgisch zelf kleding naaien op oude naaimachines
➔ 10:00-16:00 Stedsmuseum Hof van Hessen Vierakkersstraat 39
➔ 026-3255058

KERK-AVEZAATH

► **Openstelling kerk** eeuwenoude muurschilderingen, stiltehoekje etc.
➔ 11:00-16:00 St. Lambertuskerk Daver

KRANENBURG (NL)

► **Dwaaltocht door een kerk** vol engelen openstelling kerk met thema expositie
➔ 11:00-17:00 Antoniuskerk (Museum voor Heiligenbeelden) Ruurloseweg 101 www.heiligenbeeldenmuseum.nl

LICHTENVOORDE

► **Beeld maken uit celbeton** kinderschool workshop beeld maken via hamer, beitel en rasp naar schuurpapier Aanmelden: 0544-373267. Ook om 14:00
➔ 10:00 Atelier No-Blabla Nijverheidsstraat 12
➔ 0544-373267 www.no-blabla.nl

MALDEN

► **Maisdoolhof** met diverse activiteiten (dagelijks). Info: www.maisdoolhof.nl

➔ 10:30-17:30 Maisdoolhof Westerkanaal 7
➔ 06-53772478 www.maisdoolhof.nl

MILL

► **Avondfietsdriedaagse routes** van 8, 15 en 30 km Start: 17:30-19:00
➔ 17:30 Grandcafé 't Lagerhuis Beersseweg 9
➔ 0150 - 4,00

NIJMEGEN

► **Dansavond** mmv Frans Arntz
➔ 19:30-22:30 Oud Burgeren Gasthuis (Seniorencafé Burgerlust) Professor Cornelissenstraat 2
➔ 024-3279279
► **Romantische Fantasia** concert door Margreth de Jong. Werk van Mendelssohn, Franck etc.
➔ 20:30 Stevenskerk
➔ 024-3297070 www.natuurmuseum.nl

► **Wandelen in de natuur** olv Gilde Nijmegen
➔ 13:30 Station Stationsplein 1

NUNSPEET

► **Aspirant Speurneus** speurtocht voor jong en oud met Jac. P. Struiner Info en aanmelden: 0341-252996

➔ 13:30-16:00 Bezoekerscentrum Veluwe-Noord Plesmanlaan 2
➔ 026-3337710

OOSTERBEEK

► **Koffertjesproject zoektocht** (8 t/m 13 jr) door het museum met koffer vol verhalen Info: www.airbornemuseum.nl
➔ 13:00 Airborne Museum Hartenstein Utrechtseweg 232
➔ 026-3337710

RHEDEN

► **Boomgaarddag** met speurtocht en spelletjes Info: 026-4979100
➔ 10:00-15:00 Bezoekerscentrum Veluwezoom/ Heume Heuvenseweg 5a www.natuurmuseum.nl

SINDEREN

► **Boerderij terrassen** fietsroute
➔ 10:00 Koffieboerderij Groot-Nibbelink Nibbelinklaan 12
➔ 0315-241589 www.koffieboerderij.nl
► **Zomeravond rondleiding** Wandeling door natuurtuin
➔ 19:30 Natuurlijk BUITEN Toldijk 11
0315 236 794 www.natuurlijkbuiten.nl

WAGENINGEN

► **Plukseizoen** zelf bloemen en fruit plukken. Geopend: di t/m vr 12:30-17:30;

za 11:00-17:00
➔ 12:30-17:00 Pluktuin de Bosrand Dorskampweg www.pluktuindebosrand.nl

WINTERSWIJK

► **Open tuin Liefhebberstuin** met veel verschillende vaste planten en hosta's
➔ 10:00-17:00 Tonne en Lidy Bull Morgenzonweg 150
► **Open tuin boerderijtuin** met kweektuin, schaduwtuin, siertuin en moestuin
➔ 10:00-17:00 Roellen en Wim Onnink Bessinkgoorweg 7
➔ 0543-565337
► **Open tuin landelijke tuin** met diverse borders
➔ 10:00-17:00 Familie Graven, Blekkinkhofweg 12
► **Zandsculpturenfestival Winterswijk** mmv internat. kunstenaars (dagelijks)
➔ 10:00-18:00 Festivalterrein Vredenseweg 134b
➔ 0543-769 028 www.zandsculpturen-winterswijk.com
➔ 05 - 8,50

WOENSDAG 1 AUGUSTUS

'S HEERENBERG

► **Ridder of hofdame** worden historische zomeractiviteit voor kinderen (6 t/m 10 jr)
➔ 14:30 Kasteel Huis Bergh

Hof van Bergh 8
➔ 0314-661281 www.huisbergh.nl
➔ 05,50

AALTEN

► **Openstelling Oude Helenakerk** bezichtiging rondleidingen van 13:30-16:30
➔ 13:30-16:30 Oude Helenakerk Landstraat 22
➔ 0543-473052

ARNHEM

► **Centrum wandeling** excursie olv Gilde Arnhem Info: www.wandeleninarnhem.nl
➔ 14:00 Sabelspoort Markt 11
➔ 026-3774848
► **NJO Authentiek Strijkorkest** klassiekers van Bach, Vivaldi en Mozart. Ikv NJO Muziekzomer. Info: www.muziekzomer.nl
➔ 20:00 Stadhuis Koningstraat 38
➔ 026-3774848

► **Rondleiding in de kelders** olv Gilde gidsen Info: www.wandeleninarnhem.nl
➔ 14:00 Historische Kelders Oude Oeverstraat 4a
➔ 05,50 - 5

BEKVELD

► **Maisdoolhof** voor kinderen t/m 6 jr
➔ 13:00-18:00 Kinderboerderij Feltsgit Bekveldseweg 5
➔ 0575-462828
➔ 02

Vervolg op pagina 29